

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

פרקי אבות ב ♦ גליון שעד שנה ח'

פר' בהעלותך ♦ חי סיון תשפא

דברי אלוקים חיים מרוך רבינו הגה"ק זיע"א

וידבר ה' אל משה לאמור, דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ויעש כן אהרן אל פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה.

ופירש רש"י שנסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים (שנכתב בפרשת הקודמת) שחלשה דעתו של אהרן משום שלא היה עימהם וגם לא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות, והנה ברש"י שלפנינו אינו מזכיר מתי היתה זאת ההדלקה, אבל הרמב"ן כתב בשם רש"י שהיה זה בבוקר ובערב, זה כשיטת הרמב"ם דס"ל דמצות הדלקתו של המנורה היתה ב' פעמים ביום, אחת בשחרית ואחת בין הערביים, ורבים תמיהו על שיטת הרמב"ם, אבל לכאורה לפי גירסת הרמב"ן ברש"י, מצינו שגם רש"י סובר כן, ובאמת כך הוא מפורש בזוה"ק, שגם כן כתב כמו הרמב"ם דצריך להדליק נרות של המנורה גם בבוקר וגם בערב.

ועיין ברע"ב (בפירושו על מס' תמיד) שכתב דפליאה נשגבה הוא דעתו של הרמב"ם שהיה גם בבוקר הדלקה, ולא שמענו ולא ראינו לאחד מרבתינו שסובר כן, וכן הרשב"א בתשובה כתב שלא היתה הדלקה רק בערב וכן באור החיים הק' כתב בפשיטות דלא מצינו הדלקה במנורה אלא בערב, וצ"ע לכאורה שלא הזכירו שכן הוא גירסת הרמב"ן ברש"י, וכן הוא בזוה"ק וכו"ל שהוא כדעת הרמב"ם.

והנה במדרש רבה (פרשה טו) איתא שאהרן אחרי שראה שכל הנשיאים הקריבו חוץ משבטו של לוי, אמר שמא אין הקב"ה מקבל שבטו של לוי חה משום שאני הוא הנשיא, ואמר לו הקב"ה אלא תתיירא שהקרבות שהקריבו שאר השבטים הם רק כל זמן שבת המקדש קיים, אבל הנרות שאתה מדליק הוא קיים לעולם, ואל מול פני המנורה יאירו לעולם ועד.

ותמיהו המפרשים שמכיון שחרב בית המקדש נגנזה המנורה ואם כן איך אמר המדרש שהנרות הם קיימים לעולם, דדבר ידוע הוא כשאין בית המקדש קיים והקרבות בטליו מפני חורבן אז גם הנרות בטלות, ולכן כתב הרמב"ן שזה רמז על פרשת חנוכה של הנרות שהיתה בבית השני ע"י החשמונאים הכהנים הגדולים שהם בני אהרן הכהן ובניו זה מצוה שנוהגת אף לאחר החורבן בגלות, וכן ברכת הכהנים הסמוכה לחנוכה הנשיאים (כמו שכ' בפרשה הקודמת) הם נוהגין וקיימין לעולם ודרשו שחנוכה הנשיאים הם סמוכין לברכת כהנים מלפניה, והדלקת הנרות הם כתובין הסמוכין לאחריה ע"ש. כלומר שכאן הבטיח לו השם יתברך לאהרן הכהן, שעל ידי בניו בניו הכהנים לבית החשמונאים יתרחשו ניסים ונפלאות בחנוכה הבית בבית המקדש השני, כאשר ידליקו את המנורה שמונת ימים בפך של שמן שהיה בא שמן רק ליום אחד ונעשה בו נס, זה תישאר לדורות שהמצוה הזו של הדלקת נרות חנוכה שהוא נוהגת אף שבת המקדש אינו קיים, וכלפי הנרות הלל נתכוין המדרש באמורו, "אבל הנרות שלך הם קיימים לעולם".

והנה בספה"ק קדושת לוי (קדושה ג חנוכה) הקשה על הרמב"ן שכתב שרומז לנר של חנוכה וכו"ל דהנה בימי משה רבינו ע"ה עדיין לא היה נר חנוכה ותיירץ שדעתו הק' של הרמב"ן הוא שכל התורה מרומז לדורו, ולכן יתכן שהתורה הק' מרמז לנר חנוכה אף שלא היה בימי משה.

וביאר עוד הרה"ק מברדיטשוב בספה"ק קדושת לוי שהמדרש שאמר שהנרות הם קיימים לעולם, קאי על נרות של בית הכנסת ונרות שבת, שהיה כבר בימי משה ע"ה שהם קיימים לעולם, ויש מצוה בנרות של שבת ושל בית הכנסת ויש קדושה בהדלקתם דאסור להדליק מהן, המשך בעמ' ב'

דברות קודש מרוך רבינו עט"ר שליט"א

הנה בפרשת נשא קרינו הפסוק 'כף אחת עשרה זהב', ופירש הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן זי"ע כף מלשון כיפוף כשהאדם מכופף עצמו לשני, עשרה זהב, איז הער גולדנע ייד, [הוא יהודי זהב].

וכן אמר האדמו"ר בעל הפני מנחם מגור זי"ע על הפסוק בפרקי אבות שלומדים אנו השבוע והוי דן את כל האדם לכף זכות (אבות א, ו) על איזה כף מדובר, והמשיל זאת לכף הנעל, כפי שהאדם דוחק עם הכף להכניס את רגלו כן צריך לדחוק את עצמו בכדי לדון את חבירו לזכות. וחשבתי שאפשר להוסיף ולפרש "כף" אחת, שאם האדם דן את חבירו לכף זכות, עשרה זהב, הרי אז הוא יהודי זהב.

כן זה"ב הוא ר"ת ה'בוחר ב'שירי ז'מרה, כשיהודי בוחר להיות בשמחה ולזמר לא-ל חי, ממיילא ידון גם את חבירו לכף זכות.

השבוע (יח סיון) חל יומא דהילולא הרה"ק ישכר בער מראדושיץ זי"ע, שהיה ידוע כצדיק נשגב ופועל ישועות בקרב הארץ.

מספרים שפעם לאחר שעבר רפואי דרש הרופא 20 רובל עבור הטיפול, נתן לו הרבי כף עם שריים ואמר לו כף אחת עשרה זהב, לקח זאת הרופא והוסיף בחיור אבל העשר השני אני רוצה במזומנים. מדברים אנו רבות על האמונה בבוא יתברך שמו שהוא הכל יכול, והוא רק מחכה שנפנה אליו ונתפלל אליו והוא יספק לנו כל צרכינו.

מספרים כשעמד הרה"ק מראדושיץ לפני נישואי בתו, פנתה אליו הרבנית שישנה נגיזה אחת שתורמת סכומי עתק עבור מטרות מעין אלו ובפרט כשהרבי יפנה אליו, אלא שהיא מקבלת רק בשעות הבוקר המוקדמות, ע"כ ביקשה שייים את תפילתו מוקדם יותר.

והבטיח לה שהוא יתחיל את ההכנות לתפילה מוקדם יותר בכדי שיוכל להגיע עימה להנגידה אלא כגודל ההכנות כך תפילתו התמשכה מאוחר יותר, למחרת פנתה אליו שוב הרבנית, ע"כ החל את ההכנות לתפילה מחצות הלילה אלא למחרת סיים את תפילת שחרית סמוך לשקיעה, אמרה לו הרבנית, מה יהיה איך נוכל לחתן את צאצאיו.

אמר לה הגעתי למסקנה שלהקב"ה יש יכולת גדולה יותר מהנגידה הזו, והמשיך בעבודת הקודש ואכן חיתן כל צאצאיו בהרחבה גדולה.

כן פירש הרה"ק מרוז'ין על הפסוק אֶסְפְּרָה אֶל חַק יְהוָה אֲמַר אֱלֹהֵי בְנֵי אֲתָנָה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּירָה, שְׁאֵל מִמֶּנִּי וְאֶתְנָה, 'חוק' הוא לישנא דמזוני, שבחור מתחתן הוא דואג מהיכן יפרנס, 'אומר אלי בני אתה אני היום ילדתיך' הרי עד כה נתתי להורים די הצורך שיוכל לגדלך, וכעת 'שאל ממני ואתנה', כאומר אל לכם לדאוג רק בתקשו.

אנו כעת בשבת שבע ברכות של החתן וכלה שניהם שווים לטובה, ועל החתן העילוי שלנו, אומר מכירו הייתי לשעבר ועכשיו ביותר, שהוא תמיד בשמחה ודן כל אדם לכף זכות, כולו צרוף זהב, וענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

יה"ר שיבנו בית נאמן בישראל שיתקיים בבית זה תורה וגדולה במקום אחד ולחתן יהיה תמיד מזומנים, הן מזומנים של דפי גמרא וחסידות והן מזומנים של שקל' הקודש, וירא שמים יוצא ידי שניהם. שבת שבע ברכות לחדב"נ הרב ישראל ריס שליט"א - בהעלותך תשפ

ברכת מזללא טבא וגדיא נאה

לידידינו עוזו האי גברא רבא מגדולי המורים ומרביצי התורה

הרה"ג חגי משה ציין שליט"א דומ"צ ויז'ניץ

לנישואי הבן החתן יעקב שלמה עב"ג בשעטומ"צ

יה"ר שיבנו בית נאמן בישראל וירוהו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה

פניני חיים

ויעש כן אהרן (ח' ג')

אף-על-פי שזכה להגיע לגדולה כזו, לא נשתנה כלל בעיני עצמו ולא בא לכלל התפעלות וגאות כמלוא נימה, אלא נשאר גם להבא אותו עניו ושפל-רוח כמקודם.

הרה"ק רבי בונם מפשיסחא זצ"ל

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה וגו'. (ח' . ב') דרשו רבותינו מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומטיב. (רש"י)

וקשה למה לן מעלה זו. והלא גובהה של המנורה היה רק שלש אמות כגובה אדם בינוני וא"כ היה יכול הכהן לעמוד על הארץ ולהטיב את המנורה ע"י שירים את ידו. אך הנה כאן נאמר בהעלותך את הנרות לאהרן הכהן. והוא היה נושא את הציץ על מצחו. ואיתא בתמיד (דף כ"ז) שאסור לו לכהן להרים את ידיו מעלה מן הציץ. **ולכן הוצרך למעלה כדי שיוכל להטיב את הנרות מבלי להרים את ידיו מעל הציץ.**

(מלא העומר)

קח את הלויים מתוך בני ישראל וטהרת אותם. (ח' . ו')

יש לרמז בזה, דהנה האותיות האמצעיות של מילוי התיבה ישראל הוא המילים לויים, דהיינו האותיות השניות של יו"ד שין רי"ש אל"ף למ"ד. זה שאמר הכתוב: קח את הלויים מתוך בני ישראל, ששם הלויים רמז באמצע ובתוך של מילת ישראל.

(אגרא דכלה)

מי יאכלנו בשר. (י"א . ד')

מקשה רש"י וכי לא היה להם בשר? ונראה שזה מיושב בלשון הפסוק והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה דייקא, כי במדבר לא היו רשאים לאכול רק בשר שלמים ולא בשר תאוה כמבואר בפ' ראה, **וכאן שהיה מסע ונתפרק האהל לא היה אפשר בשלמים,** ולכן התאוו תאוה לבשר והתרעמו.

(תפארת יהונתן)

אשר נאכל במצרים חנם. (י"א . ה')

כוננת רש"י יובן היטב, דאיתא ביומא (דף עו). שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה לא ירד המן לישראל פ"א בשנה, השיבם בכדי שיכוונו לבם לשמים, שאם יכוונו היום לבם לשמים ויעשו מצות ה' אז ינתן להם מן גם למחר, ואם לאו לאו. זה שאמר: שבמצרים אכלו דגה חנם מן המצוות, אבל עכשיו במן, עניניהם תלויות להקב"ה, **והוא נותן המן דווקא בעשות מצוות מקודם.**

(חלקי אבנים)

היה טעמו כטעם לשד השמן. (י"א . ח')

יש לרמז במלת לשד. דאיתא ביומא (דף ע"ה) דלנערים היה המן כלחם. ולקנים היה שמן. ולתינוקות היה דבש. **ולש"ד נטריקון לחם שמן דבש.** ושפיר אמר הכתוב על המן שהיה טעמו כטעם לש"ד.

(אגרא דכלה)

אל נא תהי כמת (י"ב-י"ב).

הדין הוא שאף-על-פי שקרוב פסול להיות דיין, הרי אם בעל-הדין אומר: "נאמן עלי אבא" כשר אפילו האב להיות דיין. מכיון שאמר הקדוש ברוך הוא מקודם: "לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא", ממילא לא היה עוד פסול בתור קרוב...

(הגה"ק אדמו"ר מקאצק זצ"ל)

והעם לא נסע עד האסף מרים. (י"ב . ט')

רבותינו ז"ל אמרו (סוטה ח): במדה שאדם מודד בה מודדים לו. שמשון הלך אחר עיניו. מה נאמר עליו (שופטים ט"ז . כ"א) וינקרו פלשתים את עיניו. אבל שלום נתגאה בשערו לפיכך נתלה בשערו. וכן לענין הטובה. יוסף זכה בעצמות אביו. אין באחיו גדול ממנו. מי לנו גדול מיוסף שלא נתעסק בו אלא משה. משה זכה בעצמות יוסף. אין גדול ממנו בישראל. מי לנו גדול ממשה שלא נתעסקה בו אלא שכינה. וכך אנו מוצאים אצל מרים שמדדה לה מדה כנגד מדה. היא המתינה למשה שעה אחת כשהושלך ליאור. לפיכך נתעכבו כל ישראל בשבילה. והמתניתו לא שבעת ימים. שנאמר והעם לא נסע עד האסף מרים. זה דבר ידוע בכמה מקומות שמדתו של הקב"ה היא כך. והיא ראייה חותכת על ההשגחה הפרטית בשכר ועונש.

(רבינו בחיי)

יגער ה' בך השטן ויגער ה' בך הבוחר בירושלים (הפטרה). "הבוחר בירושלים" מוסב על השטן. יגער ה' בשטן המסווה את עצמו בחיבה לציון ולירושלים, למען יוכל לנתק יהודים מחיק היהדות.

(הגדול ממינסק ז"ל)

וסיים הקדושת לוי, דלפי מה שכתב דמצוות דנר שבת ובית הכנסת היו גורמים להנס של חנוכה, ולכן נמצא מדעת הרמב"ן הק' ודענו שלו נוטין לדבר אחד שלכך היה רצויה מצות המנורה מכל העבודות, שנוהגת אפילו בזמן שבית המקדש חרב, ולכן בזכות המנורה נעשה ההצלה ובה נעשה הנס עכ"ל.

והנה יש לדקדק בפסוקים שמתחיל בלשון יחיד וכתוב "דבר את אהרן ואמרת אליו בהעלותך" וגו' שהוא לשון יחיד ואחר כך כתוב "אל פני המנורה יאירו שבת הנרות שהוא לשון רבים".

ובדרך רמז נראה לומר שהנרות מרמזות על נשמות ישראל וכמו שכתוב נר ה' נשמת אדם וגו' (משלי כ, כז) ובא הכתוב לומר לכל איש ישראל שכן מרומז התורה לדורות וכמו שכתב הקדושת לוי הנ"ל, לדעתו של הרמב"ן ולכן בא הכתוב לרמז וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן וגו' שזה מרמז על איש ישראל, בהעלותך את הנרות שמרומז על נשמות ישראל, שיש חוב על כל אחד ואחד מישראל להיות ולהשתדל לזכות את כלל ישראל, בהארת הנרות שהם נשמות ישראל ולזכותם בכל דבר מצוה שאדם עושה, וכמו שאנו אומרים לפני כל מצוה ומצוה בלשון של נוסח הלשם יחיד וגו' שאומרים בה "בשם כל ישראל" וכו', ואם יאמר איש ישראל לעצמו איך אני יכול לומר בשם כל ישראל ואיך יתכן לאדם פרטי לזכות את כל ישראל, וגם שיש מצוה של ערבות לכלל ישראל ויש מצוה של תוכחה, ואיך יתכן כזאת ויחשוב איש ישראל, מתי אעשה גם אנוכי לביתי, ובקושי אני מזכה את עצמי ואיך אוכל לזכות את כל ישראל, ולכן אמר הכתוב בדרך רמז שהש"ת אומר למשה שיגיד לאהרן "בהעלותך את הנרות שאתה תעלה ותדליק הנרות אז יאירו בעצמם שבעת הנרות", שזה מרמז על נשמות ישראל שהם הנרות המאירים. (וידוע המשמעות של המספר שבעה כמובא בספיה"ק ואכמ"ל). זה כמו שאדם נכנס למקום חושך ואפילה ומדליק נר יחידי זה מאיר לכלל הבית ונר אחד זה נר למאה, ולכן אדם שעושה מצוה ואף שעושה לעצמו מ"מ זה מאיר לכלל נשמות ישראל ויאירו שבעת הנרות אל מול פני המנורה.

ולכן יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו ויספר תהילות ה' זה יגרום לכלל ישראל, וכמו שכתוב בתהילים "תהילת ה' ידבר פי ויברך כל בשר שם קודשו לעולם ועד, ומיגו דאדם זכי לנפשיה זכו לאחריו גם כן, ואם ח"ו להיפך שעושה ח"ו אדם עבירה אל יחשוב האדם שעושה רק לעצמו בלבד, כי זה אינו נכון שאדם יחיד גורם לפעמים לכלל צרות ויסורים, זה כמו שאדם נוסע בספינה עם עוד הרבה אנשים, והוא פותח פתח שיכנסו המים והוא יאמר הלא אני לעצמי עושה, זה מובן שזה אינו נכון, ולא אמר כלום, כי בזה שפותח פתח ועושה חור בספינה גורם שיכנסו המים להספינה וכל היושבים בספינה הם בסכנה גדולה כמובן לכל בעל דעת.

ולכן צריך כל אחד ואחד להתבונן בעצמו בכל דבר שעושה, דאם הוא ח"ו לא טוב, הוא גורם בזה רק לכלל ישראל, הן בגשמיות והן ברוחניות, אבל אם עושה מצוה אף שעושה לעצמו בחדרי חדרים, מ"מ זה מאיר לכלל ישראל ומטיב לעולם כולו ומזכה הוא את הרבים ששכרו הוא בלי גבול. וחז"ל אמרו שאף אדם יחידי בעבירה שעושה יכול להכריע לכלל העולם לכף חובה ח"ו, ולהיפך אם הוא מטיב את דרכו ועוסק בתורה ובמצוות, אף שעוסק ביחידות הוא מזכה הרבים, וכ"ש וק"ו בנו של ק"ו, שאם הוא גם מזכה בפועל לאחרים, ורוצה לעשות מעשה בזיכוי הרבים, ששכרו הרבה מאוד, איש על פי דרכו ופועלו, הכל שוים לטובה ולברכה.

וכ"ש חברים ביחד אם הם נקבצים ביחד לכל מטרת של קדושה לעשות מצוה ביחד, או לימוד תורה ביחד, וכ"ש לחשוב איך עושים תשובה ואיך מתקנים את מעשיהם שזה יקר מאוד בעיני ה', וכמו שמביא הרה"ק בעל החרדים בהקדמתו לספרו שעשו חברה ביחד להתקבץ ולעשות תשובה לה' ע"ש, ויכולים לפעול הרבה וגם להביא את הגאולה השלימה וכמו שכתוב בזה"ק שכנישתא חדא אם יטיבו את מעשיהם יכולים להביא לזכות את כלל ישראל, ולהביא לימות המשיח, וכ"ק רבינו זי"ע היה מעורר הרבה פעמים במאמר זה של הזה"ק שכנישתא חדא יש להם כח לזכות את כל ישראל, ולהביא את הגאולה השלימה.

ולכן עלינו כולנו להתחזק ביחד באהבת חברים ובאהבת ישראל שעיקר זה האהבה הוא לעזור להשני גם בגשמיות וגם ברוחניות ששניהם כאחד הם טובים, ויתן ה' שנזכה לזה שנהיה כולנו באגודה אחת לעשות רצון אבינו שבשמים, ובזכות זה נזכה לשפע ברכה והצלחה בגשמיות וברוחניות ונזכה להגאולה השלימה בקרוב ממש, ע"י משיח צדקינו ברחמים ובחסדים מרובים אמן ואמן.

נעימות החיים

הילולא דרבדיקיא

הרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זצ"ל יומא דהילולא י"ח סיון

סיפר הרה"ק רבי סיני מז'מיראד זצ"ל: פעם ביקשו אנשי העיר פשעדיבארו מהרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זצ"ל, שיבוא אליהם על שב"ק. בליל שבת קודש נאספו אליו אנשים רבים מאוד, והיה להרה"ק צער גדול מזה, עד שלא היה ביכולתו ללכת לשולחן לעשות קידוש, בחשבו כי אינו ראוי לכבוד גדול כזה. היה שם איש אחד ששמו היה ר' נטע, ואמר לו הרה"ק שאין ביכולתו ללכת לשולחן מחמת הטעם הנ"ל, אמר לו רבי נטע דאיתא במדרש, כשקרא הקב"ה למשה מתוך הסנה אמר משה הנני הנני לכהונה ולמלכות, לכאורה הוא תמוה מאוד שמשה רבינו שהתורה העידה עליו: והאיש משה עניו מאוד וגו' יאמר כן. ופירש הרה"ק ממעזיבוש הוא האוהב ישראל, שהענין הוא כך, כי יש אדם כזה שאם צריכין לבזותו מושיבים אותו אצל הכותל לפני הביהכ"נ, וכל איש שהולך שמה יורק לפניו, ובזה יש לו בזיון גדול, אך כל זה שייך באדם ישר, אבל אם צריכין לבזות איש גרוע כגון לך "בעריל", אזי מלבישים אותו קאפטין עם סטראקעס וספאדיק על ראשו, ומושיבים אותו בראש השולחן, וכל העם הולכים לפניו ואומרים שבתא טבא, ובזה יש לו בזיון גדול. וזהו הענין אצל משה רבינו ע"ה, שכשקרא לו הקב"ה היה מוחלט בדעתו לרוב ענוותנו שבא לבזותו. ואיזה בזיון יכול לעשות לו, ע"י שיעשה אותו כהן גדול או מלך, ועכ"ז קיבל עליו רצון הבורא ואמר הנני לכהונה הנני למלכות. כששמע הרה"ק דבר זה הלך לערוך שולחנו. בלילה היה לר' נטע חלישת הדעת מאוד על שאמר דברים אלו להרה"ק, והיה בדעתו שלא לבוא עוד אליו כי היה מתיירא ממנו. למחר ביום שב"ק סיפר הרה"ק לאנשי שלומו דברי ר' נטע, ושהח' אתמול את נפשו, וכששמע ר' נטע דברים אלו נרגע והלך אליו.

ויאמר אל נא תעזוב אותנו כי על כן ידעת חנתנו במדבר והיית לנו לעינים. (י', ל"א)

הנה הקדוש ברוך הוא עושה תמיד ניסים עם בני אדם. אבל לא כל אחד מכיר בניסו. וישנם אנשים אשר יחשבו כי הכל מתנהג על פי דרך הטבע. ולא מרגיש כי הוא גברא דמרי סיעה, כמו שחז"ל סיפרו: מעשה באחד שרצה לנסוע למדינת הים בשביל מקח וממכר (ביזנע'ס בלע"ז) וקודם שירד אל הספינה נכנס לו קוץ ברגלו, ולא היה יכול ללכת אפילו עד לספינה, והספינה הרימה עוגן ונסעה לדרכה. והיה האיש מצטער מאוד על כך. כעבור ימים אחדים שמע שספינתו שהוא היה אמור להיות עליה עכשיו נטבעה בים, ושם מאוד שניצל ממותה זו. אבל האדם הוא בתחילה לא ידע שהקב"ה עשה לו נס בזה, וסיבב שיכנס לו קוץ ברגלו, אלא חשב מקרה הוא. והנה האדם היודע ומכיר שהקב"ה עושה עמו ניסים. בוודאי לא יאמר על רכושיו וקניניו כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. ומסיבה שכלית זו, בוודאי שיתן גם צדקה לאחרים ביודעו שאם הוא יתן לאחרים הקב"ה יחזיר ויתן לו. משא"כ מי שחושב שהכל מתנהג על פי דרך הטבע. וכל רכושו בא לו רק ע"י עמלו וכח ידו, ואינו יודע שבא לו מהקב"ה, אז לא יתן צדקה לאחרים.

והנה בני ישראל בהיותם במדבר ארבעים שנה, היה הקב"ה מנהיגם בניסים גלויים מחוץ לדרך הטבע. וידוע שהרגל נעשה טבע. ולכן ניתן היה לחשוש שעל ידי שהם היו רגילים לניסים יחשבו שכך צריך להיות כלומר שזה הטבע. ולא ירגשו בזה שהקב"ה מנהיגם בניסים חוץ מן הטבע. וכח ההרגל רואים אנו בהרבה מקומות בתורה וגם במציאות חיינו, ואחד מהם הוא אצל טיטוס הרשע: שכשנכנס היתוש במוחו, ועבר ליד השוק ושמע איך שדופקים עם קורנס, הפסיק היתוש לנקר במוחו לרגע קט, אבל כשהיתוש התרגל לדפיקת הקורנס לאחר שטיטוס הביאו לביתו, המשיך היתוש לנקר את מוחו מכח ההרגל. וזה שאמר משה רבינו ליתרו "אל נא תעזוב אותנו" ואם תשאל למה אנו מפצירים בך. לכך אמר "כי אתה ידעת חנתנו במדבר" דהיינו שמכיון שאתה אינך מורגל כל כך בניסים ולא ידעת רק חנתנו במדבר. אבל קריעת ים סוף ומלחמת עמלק ושאר ניסים לא ראית, לכך "והיית לנו לעינים" תוכל להורות ולהראות לנו על כל דבר שהוא נס ואז לא נוכל לומר כוחי ועוצם ידי. וממילא ניתן גם צדקה לאחרים. וזה שסיים "והיה הטוב אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך".

עבודת החיים

כל רכושו. נכנס הוא למגיד ושפך את שיחו, אמר לו המגיד: הנך למדן, אמור לי בבקשה, איך זה יתכן להיות גם עשיר וגם למדן? הלא חז"ל אמרו: הרוצה להחכים ידרים והרוצה להעשיר יצפין, ואיך מקשרים את הדרום והצפון? שתק האיש. נענה לו המגיד: אגיד לך, מי שהוא אין ואפס בעיני עצמו ואינו תופס מקום, יש לו שייכת לכל מקום, גם לצפון וגם לדרום.

בכל ביתי נאמן הוא (י"ב-ז).
הצדיק רבי מנחם נחום משטפנשט זצ"ל (בנו של הצדיק ר' ישראל מרוז'ין זי"ע) אמר פעם על אחיו הצדיק ר' דוד משה מצ'ורטקוב זצ"ל: בשעה שהוא לוקח את ספר התהילים בידו ומתחיל לומר תהילים, אז אומר לו השי"ת: דוד משה בני! הרינו נותן לך את כל העולם בידך, ועשה בו כרצונך. והנה – סיים ר' נחום – אם היה נותן לי את העולם, אז כבר הייתי יודע מה לעשות בו, אבל אחי הוא עבד נאמן כל כך, עד שהוא מחזירו להשי"ת כמו שנתנו לו.

כי בכיתם באזני ה' (י"א-י"ח).

לקראת הימים הנוראים היו מתאספים אצל הרה"ק רבי משה מקוברין זצ"ל אנשים רבים ובתוכם גם הרבה שלא נמנו עם קהל אנ"ש. כי הגאון רבי יעקב מאיר פדובה הרב דק"ק בריסק, היה אומר לאנשי עירו: מי האיש החפץ להתפלל בימים נוראים עם ש"ץ שיש בו את כל המעלות שמנו חכמים בשליח ציבור, יסע לקוברין! והיו נוסעים הרבה מהם כדי להיות נוכחים בתפילות כשהרבי עובר לפני התיבה בעצמו. סיפר אחד מהם, שהיה נוכח בשעה שירד הרבי לפני התיבה בליל ראש השנה לומר "ברכו", וביה"כ"נ היה מלא מפה אל פה, והאיש עמד אז במרחק ליד פתח הכניסה, ואעפ"כ שמע איך ששיניו של הרבי נקשו זו לזו מפחד ה' ומהדר גאונו.

והאיש משה עניו מאוד (י"ב-ג')

אחד מאנשי העיר מעזריטש, למדן ועשיר, התקרב למגיד ממעזריטש זי"ע ודבק בו. לא עברו ימים רבים והפסיד האיש את

לע"נ
הרה"ח מאיר ז"ל
בן הרה"ח יצחק יונה ז"ל
ויסלובסקי
נלב"ע כא אייר תשפ"א

לזכר עולם יהיה צדיק
רביה"ק יצחק צבי משה זי"ע
בן רבינו אביגדור זי"ע
מקראלי
נלב"ע ביום ד' טבת תשעט

לע"נ
הר"ר יוסף גרינבוים ז"ל
בן יבלט"א הרב ברוך צבי הי"ו
נלב"ע במירון לג בעומר תשפ"א
ולרגל הולדת בנו במז"ט

האם היה טעם דגים במן

בפרשתנו פרשת בהעלותך (במדבר י"א, ה') כתוב: זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנים.

כדי לטעום בו, אבל טעם דגים טעמו במן, מחמת שלא נשתנה טעמן, שלא היה בה שום מצוות, וזהו שאמרו מי יאכילנו בשר כו', כדי לטעום טעמו אחר כך במן, זכרנו את הדגה, טעם דג אנו יכולין לטעום במן, אבל טעם בשר לא, כנ"ל וכו'. עכ"ל.

ומעתה י"ל שהם אכלו במצרים דגים נקיבות מלוחות, שזה מעלי, וכמו שאמרו זכרנו את "הדגה" אשר נאכל במצרים, לשון נקיבה, וכנ"ל מהפני שלמה, [ואף שהפני שלמה כתב רק שהיו מולחים הדגים לאכול לעתיד, הרי יש לומר שאכלו דגים נקיבות מלוחות גם במצרים, כיון שזה מעלי. ודו"ק].

וטעם דגים נקיבות היו יכולים להרגיש במן, כיון שאכלו זאת כבר במצרים, אבל דגים זכרים כנראה שלא אכלו זאת במצרים [כיון שזה לא מעלי כמו נקיבות], ולכך לא הרגישו טעם דגים זכרים במן, כיון שמאכל שלא טעמו, לא ידעו האיך להמשיך טעמו במן, וכנ"ל מהקדושת לוי,

ולפי זה אתי שפיר דברי ה"אוהב ישראל" שכתב דטעם דגים לא היה במן, איירי בטעם דגים זכרים, והמדרש רבה הנ"ל, והקדושת לוי, והחיד"א, שכתבו שהיה טעם דגים במן, איירי בטעם דגים נקיבות,

וראיה גדולה לדברינו דהנה במדרש רבה הנ"ל, הלשון, וכל מי שהיה מתאוה דגה, היה טועמה. ע"כ, ולא נקט המדרש כל מי שהיה מתאוה דג, אלא דגה לשון נקיבה, רמז שטעם דג נקיבה טעמו, אבל לא טעם

בקובץ "הבאר" גליון כ"א-כ"ב (עמוד קצ"ח) הקשה הגאון רבי יוסף צבי הלוי הברפלד שליט"א, (ראש כולל סמיכת חכמים), וז"ל, בענין המן שירד לישראל במדבר, שכידוע היה אפשרי להרגיש כל הטעמים שבעולם (יומא עה.), אך ראיתי בספ"ק אוהב ישראל להרה"ק מאפטא זיע"א (פרשת עקב) שאף שהיו מרגישים כל הטעמים, מכל מקום טעם דגים לא היה בו, ועיין שם בדברי קדשו,

וצ"ע מדברי המדרש רבה פרשת נשא (פרשה ז' סימן ד') שמפורש שגם טעם דגים היה במן, וכן מצאתי בספ"ק קדושת לוי להרה"ק מבערדיטשוב זיע"א (פרשת בהעלותך) שפירש בזה הפסוק זכרנו את הדגה, דטעם בשר לא היו יכולים להרגיש, אבל טעם דגים הרגישו במן, והעירונו שכ"כ גם מרן החיד"א ז"ל בדבש לפי (מערכת נ', אות ל'). עכ"ל.

א) בקובץ "הבאר" גליון כ"ג (עמודים ק"י - קי"א) תירצו הרה"ג

רבי אברהם מנחם טייטלבוים שליט"א, והרה"ג רבי אליהו פאלי שליט"א, ע"פ דברי ההפלאה בכתובות (ס:) שחידש שטעם דגים קטנים לא טעמו במן, כיון שקשין למניקות. עיי"ש, ולפי זה י"ל שטעם דגים גדולים מצי למטעם ביה. ע"כ. [ויעו"ש עוד תירוצים שכתב הרה"ג רבי אליהו פאלי שליט"א].

ב) לענ"ד נראה לתרץ בס"ד ע"פ הגמרא בבבא בתרא (דף ע"ד ע"ב) שאיתא שם, כל מה שברא הקב"ה בעולמו, זכר ונקבה בראם, אף לויתן נחש בריח

ולויתן נחש עקלתון זכר ונקבה בראם, ואלמלי נזקקין זה לזה מחריבין כל העולם כולו, מה עשה הקב"ה סירס את הזכר והרג הנקבה, ומלחה לצדיקים לעתיד לבא, שנאמר והרג את התנין אשר בים וכו', וליעבוד איפכא, איבעית אימא נקבה מליחה מעלי, וכו'. ע"כ. ומשמע מדברי הגמרא שם שיש חילוק בטעם בין דג זכר לנקבה.

ובספר פני שלמה (להגאון רבי שלמה גאנצפריד זצ"ל, בעל "קיצור שלחן ערוך"), על מסכת בבא בתרא שם, כתב וז"ל, נקבה מלחה מעלי, ובסמוך כוורא מליחה מעלי, נלע"ד לפרש על דרך זה הפסוק בפרשת בהעלותך: זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, שמדקדקים למה כתיב נאכל לשון עתיד, והדגה לשום נקיבה, וי"ל שהיה להם כל כך ריבוי דגים עד שמלחו מהם, והיו יכולין לומר נאכל לעתיד מהם, ולכן אמרו הדגה, משום דנקיבה מלחה מעלי. עכ"ל.

והנה אעתיק לשון הקדושת לוי בפרשת בהעלותך (שהזכיר הגרי"צ הברפלד שליט"א) וז"ל, מי יאכילנו בשר כו' זכרנו את הדגה כו', ולכאורה אינו מובן מה ענין לבשר, זכרנו את הדגה, ונבאר כי במן טעמו כל הטעמים שרצו לטעום בו, רק זה המאכל שהיה ידוע להם הטעם היו ממששים במחשבה במן לטעום בו זה הטעם, אבל זה המאכל שלא טעמו עדיין, לא ידעו האיך להמשיך לטעמו במן, והנה טעם בשר כשר, דהיינו בשחיטה ומליחה כמצוותה, יש לו טעם אחר מבשר בלא שחיטה ומליחה, והנה במצרים היו אוכלים בשר בלא מצוה, דהיינו בלא שחיטה ומליחה, זה הטעם ידעו, אבל הטעם מבשר הנעשה במצוות, זה לא ידעו עדיין טעמו, וכאן אחר מתן תורה שנצטוונו בבשר על מצוות הנ"ל, זה הטעם לא ידעו איך להמשיך במן

הדפסת והפצת גליון השבוע

נדבת אנשי שלומינו הנדיבים בעם

הר"ר שלום ברגר הי"ו הרב שלמה הכהן רוזנפלד הי"ו
מלונדון להולדת הבת

הרב עקיבא טאגער הי"ו הר"ר שלמה קאהן הי"ו
לרגל נישואי הבת לרגל נישואי הבת

הר"ר אהרן יוסף קורניצר הי"ו הר"ר מרדכי ידלר הי"ו
לרגל נישואי הבת לרגל נישואי הבת

טמבור "אחים שמחי" הרה"ח יוסף קרליבך הי"ו
לכבוד שבת קודש לרגל נישואי הנכד

זכות הצדקה וזיכוי הרבים תעמוד להם לעד

דג זכר וכנ"ל,

וכן בקדושת לוי הנ"ל, כתב, אבל טעם דגים, טעמו במן, מחמת שלא נשתנה טעמן, שלא היה בה שום מצוות. עכ"ל. והנה כיון שהזכיר דגים לשון רבים, היה צריך לכתוב, שלא היה בהם, וכתב, שלא היה בה, לשון נקיבה, לרמז שרק טעם דגים נקיבות טעמו במן וכנ"ל. והכל על מקומו יבוא בשלום, וזה כפתור ופרח בס"ד.

אחים יקרים תרמו בעין יפה

וקחו חלק בהפצת המעיינות של

מרכז תורני "אמונת חיים" קראלי

רח' דב גור 20/23 אשדוד - ת.ד. 3070 בני ברק

בנק הדואר 09 חשבון 8211697 סניף 001

רבבת המנויים והקוראים מרחבי העולם יודו לכם מקרב לב

שילחו מייל לתגובות והערות ולהצטרפות לרשימת התפוצה

דוא"ל 3118494@gmail.com

מאלי'נס ומתחלקים

קול קראלי - 074-7962278